

Atıf/Citation: Avcı, A., Akramova, A. & Kartal, E. (2023). Mütercim-tercümanlık ve çeviribilim alanında görev yapan öğretim üyelerinin ulusal ve uluslararası veri tabanlarındaki yayın performansları üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi (UDEKAD)*, 6 (2), s. 349-362. DOI: <https://doi.org/10.37999/udekad.1389744>

Aysun AVCI*^{ID}

Aziza AKRAMOVA**^{ID}

Erdoğan KARTAL***^{ID}

MÜTERCİM-TERCÜMANLIK VE ÇEVİRİBİLİM ALANINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ULUSAL VE ULUSLARARASI VERİ TABANLARINDAKİ YAYIN PERFORMANSLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON THE PUBLICATION PERFORMANCES OF THE FACULTY MEMBERS IN THE TRANSLATION AND INTERPRETING STUDIES BASED ON THEIR PUBLICATIONS IN NATIONAL AND INTERNATIONAL DATABASES

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye’de mütercim-tercümanlık ve çeviribilim alanında görev yapan öğretim üyelerinin TR Dizin, Scopus ve Web of Science gibi ulusal ve uluslararası platformlardaki yayın performanslarının; makale ve bu makalelerin alıntılanma (atıf) sayıları bakımından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Tarama modeline göre yapılandırılan bu çalışmanın derlemi (korusu) Yükseköğretim Akademik Arama, Web of Science, Scopus ve TR Dizin veri tabanları aracılığıyla oluşturulmuştur. Derlem kapsamında elde edilen verilere göre; araştırmanın yapıldığı Mayıs 2023 ve Haziran 2023 tarihleri arasında Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversiteleri bünyesinde farklı dillerde eğitim veren toplamda 71 mütercim-tercümanlık ve çeviribilim bölümünün bulunduğu ve bu bölümlerde 190 öğretim üyesinin görev yaptığı belirlenmiştir. Öğretim üyelerinin her üç veri tabanındaki yayın performansları (makale ve atıf sayıları); bölüm, üniversite ve ünvan bazında değerlendirildiğinde ise; bölüm bazında en fazla yayının İngilizce mütercim-tercümanlık ve çeviribilim bölümlerinde görev yapan öğretim üyeleri tarafından gerçekleştirildiği, Web of Science ve Scopus gibi uluslararası veri tabanlarında az sayıda öğretim üyesinin yayınlarının bulunduğu, ancak neredeyse tamamının ulusal veri tabanı TR Dizin’de çalışmalarının yer aldığı görülmektedir. Yayın performansları üniversite bazında değerlendirildiğinde de en çok yayın yapan bölümlerin bulunduğu ilk 10 üniversite sıralaması her üç veri tabanı için değişiklik gösterse de Hacettepe Üniversitesi’nin her zaman ilk üçte, Boğaziçi Üniversitesi’nin ise WoS ve Scopus sıralamalarında birinci sırada yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca İngilizcenin en fazla yayın yapılan dil olma özelliği değişmezken, öğretim üyelerinin akademik performanslarının ise veri tabanlarına göre değişiklik gösterdiği gözlenmektedir.

Anahtar kelimeler: Mütercim-tercümanlık ve çeviri bölümleri, WoS, Scopus ve TR Dizin veri tabanları, yayın performansı, tarama modeli.

ABSTRACT

This study aims to evaluate the publication performance of the faculty members in the departments of translation and interpreting studies at universities in Turkey on national (TR Index) and international (Scopus and Web of Science) platforms in terms of the number of articles published by these members and citations to these articles. The corpus of this study, which adopts screening model, is drawn from the databases of the Higher Education Academic Search, Web of Science, Scopus and TR Index. Based on the data obtained from the corpus, it was determined that from May 2023 to June 2023, which defined the study period, a total of 71 departments of translation and interpreting studies at state and private universities in Turkey, providing education in different languages, were active, and there were 190 faculty members serving in these departments. The publication performances of the faculty members (number of their articles and citations to these articles) were evaluated for all three databases by department, university and title. The highest number of publications by department were published by the faculty members in the English translation and interpreting studies departments; only publications by few of the faculty members are available in the international databases of WoS and Scopus, but almost all of the faculty members have a publication in the national database of TR Index. The evaluation on the publication performance by university showed that the top 10 universities with the departments that published the highest number of publications varied for all three databases; yet, it is remarkable that Hacettepe University is always in the top three, while Boğaziçi University ranks first in the rankings based on the databases of WoS and Scopus. This study also finds that English remains as the language in which the largest number of publications is available, and that the academic performance of the faculty members varies depending on the database.

Keywords: Translation and interpreting departments, WoS, Scopus and TR Index databases, publication performance, screening model.

* Yüksek Lisans öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı, Bursa / Türkiye. E-posta: 802292001@ogr.uludag.edu.tr

** Yüksek Lisans öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı, Bursa / Türkiye. E-posta: 802292006@ogr.uludag.edu.tr

*** Sorumlu Yazar (Corresponding Author), Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bursa / Türkiye. E-posta: ekartal@uludag.edu.tr

Giriş

“Çeviri” olgusu ve uğraşına dair geçmişte yapılan yorum ve değerlendirmelerden hareketle söz konusu alanın ancak 50’li yıllardan başlayarak dilbilim disiplini altında sistematik olarak incelenmesi yoluyla bilimsel bir hüviyete büründüğüne işaret eden Demirboğan (2011, s. 19), daha öncesinde her ne kadar bir takım nesnel yaklaşımlarla söz konusu alanın ne olduğuna dair yanıtlar aranmaya çalışılmış olsa da tam anlamıyla bilimsel bir disiplin olma konusunda yetersiz kaldığına dikkat çekmektedir. Eyri (2014, s. 1) ise çeviribilimin oldukça yeni bir disiplin olarak 1970’li yıllarda Avrupa’da doğduğunu, gelişimiyle birlikte diğer kıtalarda da ilgiyle karşılanarak kabul gördüğünü ve bugün itibariyle de dünyanın pek çok saygın üniversitesinde bir araştırma alanı olarak varlığını sürdürdüğünü belirtmektedir. Haleva (2018, s. 102) da çeviribilim alanındaki çalışmaların dünya ölçeğindeki gelişimine koşut olarak Türkiye’de de 80’li yılların başından itibaren Hacettepe ve Boğaziçi Üniversiteleri’nde İngilizce-mütercim-tercümanlık bölümlerinin açılmasıyla (1983-84) birlikte bu alanda akademik çalışmaların başladığını dile getirmektedir. Bu bölümleri sırasıyla, 1992 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi’nde açılan Fransızca mütercim-tercümanlık ve 1994 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde kurulan Almanca mütercim-tercümanlık bölümleri takip eder. Ardından, özellikle de 2000’li yılların başından itibaren İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentler ve Anadolu’da üniversite bulunmayan şehirlerde çok sayıda devlet ve vakıf üniversitesinin kurulmasıyla birlikte buralarda da başta İngilizce olmak üzere Fransızca ve Almanca gibi Batı dillerinde mütercim-tercümanlık programları açılır. Sonraki yıllarda, özellikle İstanbul ve Ankara’daki kimi üniversitelerde, bu dillerin dışında Rusça, Arapça ve İspanyolca gibi farklı dillerde de çeviri programları açılarak lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim vermeye başlanır. 2023 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu verilerine göre bu programlar; Türkiye’de hâlihazırda 41’i devlet, 32’si ise vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 73 üniversite bünyesinde başta yabancı diller yüksekokulları, edebiyat ya da fen-edebiyat fakülteleri olmak üzere, iktisadi ve idari bilimler, sosyal bilimler, insan ve toplum bilimleri gibi farklı fakülterle bağlı bölüm veya anabilim dalı statüsünde araştırma ve eğitimlerini sürdürmektedirler (ÖSYM, 2023). Bu durum, Eruz (2003)’un da vurguladığı gibi Türkiye’de çeviribilim alanında yapılan akademik çalışmaların hızlanmasına ve bilimsel üretimin artmasına neden olur. Böylelikle Türk üniversiteleri de çeviribilim alanında dünya ölçeğinde lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim programları açan ve buralarda eğitim-öğretimin yansira akademik çalışmalar da gerçekleştiren üniversiteler arasında yer almaya başlarken aynı zamanda alanında iyi yetişmiş çevirmenlerin eğitilmesine de önayak olur.

Araştırma verilerinin derlenmeye başlandığı Mayıs 2023 tarihi itibariyle *Yükseköğretim Akademik Arama* (<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) platformu üzerinde çalışma (bilim) alanı “çeviribilim” olan; 190’ı farklı ünvanlarda öğretim üyesi, 214’ü öğretim görevlisi ve 107’si araştırma görevlisi olmak üzere toplamda 511 öğretim elamanı (akademisyen) olduğu belirlenmiştir. Söz konusu öğretim elamanlarının bu alandaki bilimsel çalışmaları ulusal ve uluslararası veri tabanlarında dizinlenmekte olup, akademik atama ve yükselmelerde de bu veri tabanlarındaki performanslarına göre değerlendirilmektedir. Günümüzde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de Dalgiç, Geldi ve Kartal (2022, s. 994)’in belirttiği gibi ulusal ve uluslararası ölçekte akademik performans değerlendirmesi yapılırken başvurulan temel kıstaslar, makale ve atıf sayılarıyla birlikte bu atıfların getirisi olan “h-indeks” ortalamalarıdır.

Akademisyenlerin yayın performanslarının değerlendirilmesi konusunda sıklıkla kullanılan uluslararası başat veri tabanlarından biri *Web of Science* (<http://webofscience.com/>)'dır (Doğan, Dhyi ve Al, 2018, s. 152). *Institute for Scientific Information* (ISI) tarafından ilk olarak 1960 yılında bilgiye erişim amacıyla tasarlanmış bir veri tabanı olsa da yıllar içerisinde *Science Citation Index* (SCI-1964), *Social Sciences Citation Index* (SSCI-1973) ve *Arts & Humanities Citation Index* (AHCI-1978) gibi dizinlerin eklenmesiyle aynı zamanda bir akademik performans ölçme aracına dönüşerek yaygın şekilde kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. 1997 yılında *Web of Science* adını alarak İnternet üzerindeki Web ortamının bir parçası haline gelen bu platformun mülkiyeti 2018 yılında *Clarivate Analytics*'e devredilmiş olup, bugün itibariyle içerisinde altı farklı dizin yer almaktadır (TÜBİTAK-ULAKBİM, 2023). Ayrıca günümüzde, Yılmaz (2023)'ın da vurguladığı gibi üniversite aday öğrencilerinin tercih etmeyi düşündükleri bölümlerde görev yapan öğretim üyelerinin çalışmaları hakkında bir takım nicel ve nitel bilgi sahibi olmaları adına kapsamlı bir veri tabanı olarak da hizmet vermektedir.

Uluslararası alanda önemli bir yere sahip bir diğer veri tabanı ise *Scopus* (<https://www.scopus.com/>)'tur. *RELX Group*'a bağlı Hollanda kökenli *Elsevier* yayınevinin himayesinde veri bulma ve bu verileri çözümlenme amacıyla 2004 yılında Amsterdam'da kurulan bu platform, aynı zamanda küresel ve bölgesel ölçekte; sağlıktan, mühendislik, fen, sosyal ve beşerî bilimlere kadar birçok alanda yayımlanan bilimsel dergi, kitap ve konferansların dizinlendiği kapsamlı veri tabanlarından biridir. Diğer yandan, Salam ve Senin (2022, s. 4)'in de bildirdiği gibi oldukça kullanışlı bir arayüze sahip olan veri tabanı kullanıcılara; yazar, konu, özet, yayın yılı, üniversite/ kurum, atıf, ülke, vb. başlıklarda ayrıntılı arama yapma imkânı tanımasının yanı sıra herhangi bir alan ya da konudaki olası bir bibliyometrik çözümlenme için de veri elde etme ve işlemeye yönelik çeşitli çevrimiçi yazılım/ uygulama desteği sağlamaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilim insanları için akademik çalışmalarının uluslararası veri tabanlarının yanı sıra ulusal veri tabanlarında da dizinlenmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda, ulusal ölçekte tartışmasız en kapsamlı ve en önde gelen veri tabanlarından biri de *Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu* (TÜBİTAK-1963) bünyesinde 1993 yılına kurulan *Ulusal Veri Tabanları* (UVT)'nin geliştirilmesinden hareketle, uluslararası standartlara uygun olarak 2013 yılı sonunda kurulan *TR Dizin* (<https://trdizin.gov.tr/>) veri tabanıdır (Aslan, 2019, s. 1). Türkiye menşeli bilimsel dergilerin niteliğinin uluslararası standartlara kavuşturulması ve içeriklerine tam metin olarak erişim sağlanmasının amaçlandığı veri tabanında yer alan dergi sayısı ise her geçen gün artmaktadır. Bugün itibariyle 952'si fen ve 810'u sosyal bilimler temel ve alt konu alanlarında 1689 derginin dizinlendiği veri tabanı aynı zamanda *Üniversitelerarası Kurul* (ÜAK)'un doçentlik başvuru şartlarında yer alan "ulusal hakemli dergi" kapsamındaki dergi dizinini de içermektedir (Geldi ve Kartal, 2022, s. 661-662).

2. Alanyazın Taraması

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra üniversitelerin en önemli işlevlerinden birisi de ulusal ve uluslararası alanda bilimsel üretime katkı sağlamaktır. Özellikle son yıllarda uluslararası düzeyde akademik veri tabanlarının gittikçe önem kazanması ve sayılarının artmasıyla birlikte üniversiteler için de akademik verimlilik daha bir önem kazanmaya başlamıştır. Böylelikle Geldi ve Kartal (2022, s. 662)'in de işaret ettiği gibi kimi araştırmacılar, önceden belirlenen birtakım bilimsel ölçütleri de göz önünde bulundurarak, söz konusu platformlardan derledikleri verilerden hareketle bilim insanları ve onların bağlı buldukları üniversiteleri akademik üretimleri bakımından değerlendirmeye başlamışlardır. Konuya değin ülkemizde yapılan araştırmalar

incelendiğinde ise; doğrudan “çeviribilim” alanında çalışan bilim insanlarının akademik performanslarının incelenmesine yönelik herhangi bir bilimsel yayın bulunmamasına karşın farklı alanlarda öğretim üyelerinin yayın performanslarının değerlendirildiği benzer çalışmalara erişmek mümkündür. Örneğin Çalışır Zenci (2020), “Ulusal Akademik ve Bilgi Merkezi TR Dizin’de taranan çeviribilim araştırmalarının incelenmesi” başlıklı makalesinde, *TR Dizin*’de çeviribilim alanında dizinlenen dergilerde yayımlanan erişime açık makalelerin; yıl, konu, kurum, belge türü, yayımlandığı dergi, yazar, dil, atıf sayıları ve anahtar sözcükleri bakımından incelerken, Dalgıç, Geldi ve Kartal (2022) ise “Yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin *Scopus* veri tabanındaki yayın performanslarının değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında mütercim-tercümanlık ve çeviribilim anabilim dalları/ bölümleri dâhil Türkiye’deki tüm yabancı diller bölümlerinde çalışan öğretim üyelerinin akademik performanslarını *Scopus* veri tabanı üzerinden makale, atıf sayısı ve h-index ortalamaları bakımından değerlendirmektedir. Benzer şekilde Geldi ve Kartal (2022) da “Yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin *TR Dizin* veri tabanındaki yayın performanslarının değerlendirilmesi” başlıklı araştırmalarında, yine mütercim-tercümanlık ve çeviribilim bölümlerinin de içerisinde bulunduğu tüm yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin akademik verimliliklerini; makale, atıf sayısı ve h-index ortalamalarına göre ele almaktadırlar. Ancak hâlihazırda Türkiye’de çeviribilim bölümleri dâhil, yabancı diller bölümlerinde çalışan bilim insanlarının *WoS* veri tabanı üzerindeki akademik performanslarına yönelik kapsamlı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

3. Çalışmanın Önemi ve Amacı

Ülkemizdeki mütercim-tercümanlık ve çeviribilim bölümlerinin ulusal ve uluslararası ölçekte öneminin artması ve kabul görmesinin, bir anlamda bu alanda görev yapan bilim insanlarının akademik verimlilikleriyle doğrudan ilintili olduğu söylenebilir. Bu sebeple, yukarıda bahsi geçen veri tabanlarında dizinlenen dergilerde bu alandaki bilim insanlarının çalışmalarının yayımlanması ve aynı zamanda dünya genelinde atıf sayılarının artması hiç kuşkusuz çeviribilimin gelişimine de katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu bölümlerde çalışan öğretim üyelerine ait yayınların, söz konusu veri tabanlarındaki nicel dağılımlarının bilinmesi de sonradan gerçekleştirilecek araştırmalar ve onların yayımlanması sürecinde nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda yardımcı olacaktır. Diğer yandan, alanyazın incelemesinde de görüldüğü üzere son yıllarda konu ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle farklı disiplinlerdeki öğretim üyelerinin akademik performanslarının tek bir veri tabanı üzerinden değerlendirildiği görülmektedir. Ancak mevcut çalışmada, *TR Dizin* haricinde, günümüzde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilim insanları ve üniversitelerin bireysel bazda akademik verimliliklerinin değerlendirilmesi sürecinde temel referans veri tabanları olarak kabul gören *Web of Science* (WoS) ve *Scopus* gibi saygın iki veri tabanının da birlikte kullanılarak çeviribilim alanındaki öğretim üyelerinin performanslarının değerlendirmesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, ülkemizde mütercim-tercümanlık ve çeviribilim alanında görev yapan öğretim üyelerinin; *TR Dizin*, *Scopus* ve *Web of Science* gibi ulusal ve uluslararası platformlardaki yayın performanslarının; makale ve bu makalelerin alıntılanma (atıf) sayıları bakımından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca uygun olarak da aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Mütercim-tercümanlık ve çeviribilim alanında görev yapan öğretim üyelerinin ünvan bazında bilim alanlarına göre dağılımı nasıldır?
2. Öğretim üyelerinin bilim alanlarına göre yayın performansları nasıldır?
3. Öğretim üyelerinin ünvan bazında akademik performansları nasıldır?
4. Makale sayılarının bilim alanlarına göre üniversiteler bazında dağılımı nasıldır?

4. Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modelinden yararlanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri, Ocak (2019, s. 15)'in da işaret ettiği gibi sayısal verilerin derlenmesi ve bu verilerin çözümlenerek var olan herhangi bir durumun açıklığa kavuşturulması için kullanılmaktadır. Ayrıca Turan (2020, s. 99)'a göre bu tür yöntemler, araştırmacıların inceledikleri herhangi bir konu ya da durum hakkında “ne kadar?”, “ne oranda?” ve “ne sıklıkta?” gibi sorular sormalarına, bunlara yanıt elde edebilmelerine ve sonrasında da değerlendirme yapabilmelerine yaramaktadır. Tarama modeli ise Creswell (2017: 155-156)'in de vurguladığı gibi; evrende geçmişte ya da halen var olan bir durumun, var olduğu şekliyle tanımlanması ve sayısal olarak betimlenmesini amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu yolla araştırmacı da elde ettiği veriler aracılığıyla kimi çıkarsamalarda bulunur.

4.1. Derlemin Oluşturulması

Çalışmanın derlemi, başta *Yükseköğretim Akademik Arama (YÖK Akademik)* (<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) platformu olmak üzere, *TR Dizin*, *Scopus* ve *Web of Science* veri tabanlarından elde edilen sayısal (nicel) veriler aracılığıyla oluşturulmuştur. Öncelikle *YÖK Akademik* platformu üzerinde çalışma (bilim) alanı “çeviribilim” olarak seçilmiş öğretim üyelerinin akademik profillerine dair; isim, soyisim, ünvan, çalıştıkları üniversite, fakülte, yüksekokul ve buralara bağlı bölüm ya da anabilim dalı gibi kimi bilgilerinin derlenmesi için arayüz üzerindeki *Temel Alan* sekmesi altında yer alan *Filoloji* ana başlığına tıklanarak *Çeviribilim* alt (bilim) alanı/ başlığına ulaşılmıştır. Ardından ilgili başlığa tıklanarak bu alanda çalışan araştırma ve öğretim görevlileri dâhil öğretim elamanlarının tamamı sıralanmış, bir sonraki aşamada ise sayfanın sol üst köşesinde yer alan ünvan(lar) sekmesi aracılığıyla da sadece öğretim üyeliği statüsüne dair *Profesör*, *Doçent* ve *Doktor Öğretim Üyesi* seçenekleri işaretlenerek filtreleme yoluna gidilmiş ve böylelikle araştırmanın evreni kapsamında tanımlanan öğretim üyelerinin tamamına ulaşılmıştır. Elde edilen veriler yukarıda anılan “akademik profil” bilgisine dair alt başlıklara göre ayrı bir Excel dosyasına işlenmiştir. Derleme neticesinde taramaların yapıldığı Mayıs-Haziran 2023 tarihleri arasında elde edilen verilere göre; başta ağırlıklı olarak üniversitelerin mütercim-tercümanlık ve çeviribilim bölümleri olmak üzere dil ve edebiyat, yabancı diller eğitimi bölümleri ve yabancı diller yüksekokulları bünyesinde görev yapan bilim alanı “çeviribilim” olarak tanımlanmış toplam 190 öğretim üyesi belirlenmiştir. Sözü edilen öğretim üyelerinin ünvan bazında dağılımı ise; 33 Prof. Dr., 41 Doç. Dr. ve 116 Dr. Öğr. Üyesi şeklindedir. Öğretim üyelerinin ünvan ve bölümlere göre, diğer bir ifadeyle yabancı dil olarak çalıştığı “bilim” alanlarına göre sınıflandırılmalarının hemen ardından her bir öğretim üyesi ad ve soyadı olarak her üç veri tabanı üzerinden ayrı ayrı aratılarak buralarda dizinlenen makale ve atıf sayıları nicel olarak derlenerek Excel dosyasına işlenmiştir.

Diğer yandan, öğretim üyelerinin yayın performansları incelenirken makale sayıları ve bu makalelere aynı veri tabanında dizinlenen başka çalışmalarda yapılan atıf sayıları dikkate alınmış, ancak yazarlara değin “h-index” oranları değerlendirmeye dâhil edilmemiştir. Bunun nedeni ise, Bornmann ve Daniel (2007)'in da belirttiği gibi “h-index” değerlerinin nicel bir değişken olmasına

rağmen farklı disiplinlerarası karşılaştırma yapmaya uygun olmaması ve akademik performans ölçümlerinde kullanılmasının kimi itirazlara sebebiyet vermesidir. Mevcut araştırmada da İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi birden fazla bilim alanında yapılan çalışmaların nicel yönden karşılaştırılması amaçlandığından “h-index” değerlerinin bir ölçüt olarak alınmasının bir anlam ifade etmeyeceği varsayılmaktadır. Bununla birlikte Van Raan (2006), bilim insanlarının akademik üretimlerinin tek bir ölçüt kullanılarak değerlendirilmesini mantıklı bulmamakta, hatta bunun sonucu etkileyebilecek bir hal olabileceğini dile getirmektedir. Benzer şekilde Glänzel ve Persson (2005)’a göre de söz konusu yaklaşımlar çok boyutlu bir disiplin olan “bibliyometriyi”¹ tek bir boyuta indirgemekte ve araştırmaların güvenilirliğine etki etmektedirler. Bu bağlamda, çalışmanın derlemi oluşturulurken tek bir değişken, yani veri türü olarak sadece makale sayıları ile yetinilmemiş, aynı veri tabanı üzerinde bu çalışmalara yapılan atıf sayıları da göz önünde bulundurulmuştur.

5. Bulgular

5.1. Öğretim Üyelerinin Ünvan Bazında Bilim Alanlarına Göre Dağılımı

Aşağıdaki Tablo 1’de Türkiye’de mevcut Yükseköğretim sistemine dâhil devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapan ve *Yükseköğretim Akademik Arama* platformu üzerinde çalışma (bilim) alanını “çeviribilim” olarak seçmiş öğretim üyelerinin çeviribilim anabilim dalı/bölgelerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye’de çeviribilim alanında çalışan öğretim üyelerinin ünvan bazında bilim alanlarına göre dağılımı

Bilim Alanı (Anabilim Dalı)	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üyesi	Toplam
İngilizce mütercim-tercümanlık	17	19	85	121
Almanca mütercim-tercümanlık	8	11	17	36
Fransızca mütercim-tercümanlık	8	11	8	27
Arapça mütercim-tercümanlık	0	0	4	4
Rusça mütercim-tercümanlık	0	0	2	2
Toplam	33	41	116	190

Tablo 1’deki veriler hesaplanırken öğretim üyelerinin platform üzerinde belirttikleri bilim alanları ve bu alanlarda çalışan Türk vatandaşı öğretim üyeleri dikkate alınmış, sayıları birkaç kişiyle sınırlı olan yabancı uyruklu öğretim üyeleri ise hesaplama dâhil edilmemiştir. Böylelikle araştırmanın yapıldığı tarihlerde Türkiye’de çeviribilim alanında toplam 190 öğretim üyesinin görev yaptığı belirlenmiştir. Anabilim dalı (bilim alanı) bazında bakıldığında ise öğretim üyelerinin önemli bir bölümü (%60, f=121)’nün İngilizce mütercim-tercümanlık bilim alanında çalıştığı görülmektedir². İngilizceyi yaklaşık 1/3 ve 1/4’lük gibi az oranlarla sırasıyla Almanca (f=36) ve Fransızca (f=27) takip ederken, ardından kıyaslanamayacak sayıda az öğretim üyesi olan Arapça (f=4) ve Rusça (f=2) bilim dalları gelmektedir.

5. 2. Bilim Alanlarına (Anabilim) Göre Öğretim Üyelerinin Yayın Performansları

Çeviribilim alanında görev yapan öğretim üyelerinin anabilim dalları/ bölümlere göre *Web of Science*, *Scopus* ve *TR Dizin* veri tabanlarında dizinlenen makale sayıları ve aynı veri tabanları üzerinde dizinlenen başka çalışmalarda bu makalelere yapılan atıf sayılarının dağılımı aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

¹ Belirli bir alan (disiplin), dönem ve yerde kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş bilimsel yayımlar ve bu yayımlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak çözümlemesi uğraşına verilen ad (TÜBİTAK-ULAKBİM, 2023)

² Boğaziçi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi bünyesinde yer alan Çeviribilim Bölümü İngilizce eğitim verdiği için İngilizce bilim alanı altında değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Yayın performanslarının bilim alanlarına göre dağılımı

Bilim Alanı (Anabilim Dalı)	Unvan	Web of Science		Scopus		TR Dizin	
		Makale sayısı	Atıf sayısı	Makale sayısı	Atıf sayısı	Makale sayısı	Atıf sayısı
İngilizce	Prof. Dr.	49	155	53	121	47	81
	Doç. Dr.	12	14	16	12	101	58
	Dr. Öğr. Üyesi	15	2	31	18	95	36
	Toplam	76	171	100	151	243	175
Almanca	Prof. Dr.	0	0	11	3	26	43
	Doç. Dr.	2	2	2	0	50	58
	Dr. Öğr. Üyesi	0	0	5	7	37	11
	Toplam	2	2	18	10	113	112
Fransızca	Prof. Dr.	6	8	13	8	44	29
	Doç. Dr.	6	5	4	1	51	30
	Dr. Öğr. Üyesi	0	0	0	0	29	19
	Toplam	12	13	13	8	123	78
Arapça	Prof. Dr.	0	0	0	0	0	0
	Doç. Dr.	0	0	0	0	0	0
	Dr. Öğr. Üyesi	0	0	0	0	7	0
	Toplam	0	0	0	0	7	0
Rusça	Prof. Dr.	0	0	0	0	0	0
	Doç. Dr.	0	0	0	0	0	0
	Dr. Öğr. Üyesi	0	0	0	0	0	0
	Toplam	0	0	0	0	0	0

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde her üç veri tabanında da nicel olarak açık ara en fazla İngilizce mütercim-tercümanlık alanındaki öğretim üyelerinin çalışmalarının yer aldığı dikkat çekmektedir. 76’sı *Web of Science*, 100’ü *Scopus* ve 243’ü *TR Dizin* olmak üzere bu alanda toplamda 419 makalenin yayımlandığı görülmektedir. Benzer şekilde, bu bilim alanındaki makalelerin atıf sayıları bakımından da oldukça belirgin bir farkla önde oldukları tespit edilmiştir. Hâlihazırda bu çalışmaların; *WoS*’ta 171, *Scopus*’ta 151 ve *TR Dizin*’nde 175 atıf sayısına ulaştıkları gözlenmektedir. Almanca ve Fransızca mütercim-tercümanlık alanlarında çalışan öğretim üyelerinin makale ve atıf sayıları bakımından *Scopus* ve *TR Dizin* veri tabanlarındaki yayın performansları birbirlerine yakın görünmekle birlikte, *WoS*’ta Almancanın sadece ikişer yayına ve atıfı bulunurken, Fransızcanın ise 12 yayın ve 13 atfının olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan, Rusça mütercim-tercümanlık bilim alanına dair her üç veri tabanında da herhangi bir yayına, dolayısıyla atıfa da ulaşılmazken, Arapça bilim dalına dair de sadece *TR Dizin* platformunda 7 yayına erişilebilmiştir. Ancak bununla birlikte bu çalışmaların da henüz herhangi bir atıf almadığı anlaşılmaktadır.

5. 3. Unvan Bazında Öğretim Üyelerinin Veri Tabanlarına Göre Akademik Performansları

Öğretim üyelerinin veri tabanlarına göre unvan bazında makale ve atıf sayılarının dağılımı ise aşağıda Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretim Üyelerinin Unvan Bazında Veri Tabanlarına Göre Makale ve Atıf Sayılarının Dağılımı

Unvan	Sayı	Web of Science		Scopus		Tr Dizin	
		Makale sayısı	Atıf sayısı	Makale sayısı	Atıf sayısı	Makale sayısı	Atıf sayısı
Prof. Dr.	33	59	165	82	134	117	142
Doç. Dr.	41	24	31	36	35	210	149
Dr. Öğr. Üyesi	116	13	1	29	11	172	74
Toplam	190	96	197	147	180	499	365

Tablo 3 yakından incelendiğinde çeviribilim alanında görev yapan profesör ünvanlı (f=33) öğretim üyelerinin *WoS*'ta 59, *Scopus*'ta 82 ve *TR Dizin*'de 117 ve doçent ünvanlı (f=41) öğretim üyelerinin *WoS*'ta 24, *Scopus*'ta 36 ve *TR Dizin*'de 210 makalesi varken, son olarak doktor öğretim üyelerinin (f=116) ise *WoS*'ta 13, *Scopus*'ta 29 ve *TR Dizin*'de 172 makalesinin olduğu görülmektedir. Böylelikle doçent ve doktor öğretim üyelerinin profesörlere oranla *WoS* ve *Scopus* veri tabanlarında daha az sayıda çalışmalarının bulunduğu, ancak *TR Dizin*'de ise tam tersi bir durum olduğu, yani profesörlere oranla bu platformda başta doçentler olmak üzere neredeyse iki katına yakın bir oranda daha fazla yayınlarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Atıf sayılarına bakıldığında ise; her ne kadar öğretim üyelerinin makale ve atıf sayıları arasında bir koşutluk durumu olmasa da profesör ünvanlı öğretim üyelerinin *WoS* ve *Scopus* veri tabanlarındaki makale sayıları *TR Dizin*'e oranla daha az sayıda olmasına rağmen bu platformdaki atıf sayılarının hemen hemen doçentlerinkiyle eşit düzeyde olduğu gözlenmektedir.

5. 4. Bilim Alanları Bazında Makale Sayılarının Üniversitelere Göre Dağılımı

Çalışmanın derlemi kapsamında çeviribilim alanında akademik verimlilikleri değerlendirilen farklı unvanlardaki 190 öğretim üyesinin Türkiye genelinde başta ağırlıklı olarak devlet üniversiteleri olmak üzere toplamda 70 farklı üniversite bünyesinde istihdam edildikleri belirlenmiştir. Böylelikle öğretim üyelerine ait verilerden hareketle çalıştıkları üniversitelerin de bu bağlamda sözü edilen veri tabanlarındaki performansları incelenmiştir. Aşağıda Tablo 4a, 4b ve 4c'de sırasıyla bilim alanlarına, yani çalışılan dillere göre *WoS*, *Scopus* ve *TR Dizin* platformlarında yayın (makale) sayıları bakımından ilk 10'da yer alan üniversiteler çoktan aza doğru verilmiştir.

Tablo 4a. *Web of Science* veri tabanına göre yayına en fazla katkı sağlayan ilk 10 üniversite

Üniversite	İngilizce	Almanca	Fransızca	Toplam
Boğaziçi Üniversitesi	28	0	0	28
Hacettepe Üniversitesi	14	0	0	14
İzmir Ekonomi Üniversitesi	12	0	0	12
İstanbul Üniversitesi	4	0	2	6
Yıldız Teknik Üniversitesi	0	0	6	6
Ege Üniversitesi	4	0	0	4
Trakya Üniversitesi	4	0	0	4
Sakarya Üniversitesi	0	2	0	2
Marmara Üniversitesi	2	0	0	2
Bahçeşehir Üniversitesi	2	0	0	2
Toplam	70	2	8	80

Tablo 4b. *Scopus* veri tabanına göre yayına en fazla katkı sağlayan ilk 10 üniversite

Üniversite	İngilizce	Almanca	Fransızca	Toplam
Boğaziçi Üniversitesi	19	0	0	19
Hacettepe Üniversitesi	12	4	1	17
Atılım Üniversitesi	16	0	0	16
İzmir Ekonomi Üniversitesi	12	0	0	12
Mersin Üniversitesi	0	7	0	7
Marmara Üniversitesi	4	1	1	6
İstanbul Üniversitesi	5	1	0	6
Ege Üniversitesi	0	3	0	3
Yıldız Teknik Üniversitesi	0	0	4	4
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	0	0	3
Toplam	71	16	6	93

Tablo 4c. TR Dizin veri tabanına göre yayına en fazla katkı sağlayan ilk 10 üniversite

Üniversite	İngilizce	Almanca	Fransızca	Toplam
Marmara Üniversitesi	4	26	19	49
Hacettepe Üniversitesi	18	9	9	36
Yıldız Teknik Üniversitesi	0	0	28	28
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	26	0	0	26
Dokuz Eylül Üniversitesi	22	0	0	22
Gazi Üniversitesi	0	5	17	22
Sakarya Üniversitesi	5	15	0	20
İstanbul Üniversitesi	8	8	4	20
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	0	19	0	19
Trakya Üniversitesi	10	7	0	17
Toplam	93	89	77	259

Her üç tablodaki verilere göre ilk 10'da yer alan üniversitelerin sırasıyla; *Web of Science* veri tabanındaki toplam (f=96) makale sayısının 4/5 (f=80)'ini, *Scopus* platformundaki toplam (f=147) makale sayısının 2/3 (f=93)'nü ve son olarak *TR Dizin*'deki toplam (f=499) makale sayısının ise neredeyse yarısını (f=259) ürettikleri belirlenmiştir. Diğer yandan, ilk 10'da yer almayan üniversitelerin yayın sayıları *TR Dizin* için 5'in altındayken, *Web of Science* ve *Scopus* veri tabanlarında ise neredeyse hiç yayınlarının bulunmadığı gözlenmektedir. *WoS* veri tabanında ilk 10 da yer alan üniversitelerin bilim dalı bazında makale sayılarına bakıldığında da sırasıyla; İngilizcenin 70, Fransızcanın 8 ve Almancanın 2 yayını olduğu görülmektedir. *Scopus* veri tabanında ise İngilizcenin 71, Almancanın 16 ve Fransızcanın 6 yayını bulunurken, *TR Dizin*'de neredeyse birbirlerine eşit bir sayıda İngilizcenin 93, Almancanın 89 ve Fransızcanın da 77 makalesi bulunmaktadır. Söz konusu veriler ışığında yayın performansları üniversite bazında değerlendirildiğinde de en çok yayın yapan bölümlerin bulunduğu ilk 10 üniversite sıralaması her üç veri tabanı için değişiklik gösterse de Boğaziçi Üniversitesi *WoS* ve *Scopus* sıralamalarında her daim birinci, Hacettepe Üniversitesi ise ikinci sırada yer almaktadır. Ulusal veri tabanı *TR Dizin*'de ise diğer veri tabanlarında alt sıralarda bulunmasına rağmen Marmara Üniversitesi ilk sırada, Hacettepe Üniversitesi diğer platformlarda olduğu gibi burada da yine ikinci sırada ve Yıldız Teknik Üniversitesi ise üçüncü sırada bulunmaktadır. Son olarak İngilizce bilim alanı olarak her üç platformda da en fazla makale sayısına sahipken, Almanca ve Fransızcanın sıralamaları ise veri tabanlarına göre değişiklik göstermektedir.

6. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde bulgular, araştırma sorularının sırası dikkate alınarak tartışılmıştır. İlk olarak çeviribilim alanında çalışan öğretim üyelerinin bilim alanları (anabilim dalları) bazında sayısal dağılımlarına bakıldığında, İngilizce mütercim-tercümanlık bilim alanında çalışan öğretim üyelerinin Türkiye'de çeviribilim alanında çalışan öğretim üyelerinin 3/5'inden biraz fazlasını, bir başka ifadeyle yaklaşık %65'ni oluşturduğu görülmektedir. Geriye kalan %35'lik kısmın ise birbirine yakın sayılabilecek oranlarla sırasıyla Almanca (%20) ve Fransızca (%15) mütercim-tercümanlık bilim alanları arasında paylaştığı anlaşılmaktadır. Arapça ve Rusça bilim alanlarında çalışan öğretim üyelerinin sayısı ise; başta özellikle İngilizce olmak üzere yukarıda anılan diğer 3 dile dair bilim alanlarındaki öğretim üyelerinin oranlarıyla kıyaslanamayacak bir oranda az olup, neredeyse yok denecek düzeydedir. Aslında söz konusu durumun, ülkemizin yabancı dil öğretiminde uyguladığı eğitim politikalarıyla birebir ilintili olduğu görülmektedir. Şöyle ki eğitim sistemimiz içerisinde ilköğretimden yükseköğretime kadar, hemen hemen her kademe yabancı dil olarak öncelikle İngilizcenin tercih edilmesi ve başta Almanca olmak üzere Fransızca, Rusça ve Arapça gibi dillerin de oldukça sınırlı sayıda kimi okullarda ikinci yabancı dil statüsünde öğretilmesinin ilgili bilim alanının alt disiplinlerinde de öğretim üyelerinin nicel yönden

dağılımına da etki ettiği söylenebilir. Diğer yandan, unvan bazında bakıldığında da mütercim-tercümanlık ve çeviribilim bölümlerinde yüksek bir oranla (%60) en fazla “doktor öğretim üyesi” statüsündeki akademisyenlerin görev yaptığı anlaşılmaktadır. Unvan bazında eşit ve dengeli olmayan bu türden bir dağılım, ülkemizde akademik yüksel(t)me ve atamalarda, özellikle de “doçent” ve “profesör” unvanlarının verilmesinde *Üniversitelerarası Kurul* (ÜAK) ve ilgili üniversitelerin belirli sayıda yayın yapma zorunluluğunu getirmeleri ve söz konusu süreçlerin de kimi şartlar ve zaman gerektirmesi sebebiyle doğal karşılanabilir.

Diğer bir başlık olan bilim alanlarına göre öğretim üyelerinin yayın performansları ile ilgili bulgulara bakıldığında ise; en fazla makale ve atıf sayısının İngilizce bilim alanına ait olduğu ve bunu sırasıyla Almanca ve Fransızca bilim dallarının izlediği görülmektedir. Dalgıç, Geldi ve Kartal (2022)’in *Scopus* veri tabanı üzerinden Türkiye’de yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin yayın performanslarına dair yaptıkları değerlendirmede de benzer şekilde bilim dalları bazında aynı sıralamanın gerçekleştiği belirlenmiştir. Bilim dallarına göre makale ve atıf sayılarının veri tabanlarındaki dağılımı göz önünde bulundurulduğunda da yine İngilizcenin her üç veri tabanında da açık ara önde yer aldığı ancak bir önceki sıralamanın tersine Fransızca bilim dalı makale ve atıf sayısı bakımından *Web of Science* veri tabanında Almancanın önünde bulunurken *Scopus* veri tabanında ise gerisinde yer almaktadır. Benzer bir durum *TR Dizin* için söz konusudur. Fransızca bu sefer makale sayısı bakımından Almancanın önündeyken atıf sayısı bakımından gerisinde kalmaktadır.

Öğretim üyelerinin platformlara göre unvan bazında makale ve atıf sayılarına dair bulgulara gelince, *WoS* ve *Scopus* gibi uluslararası veri tabanlarında en fazla makale ve atıf sayısına profesör unvanlı öğretim üyelerinin ulaştığı, ulusal veri tabanı *TR Dizin*’de ise bu sayıların doçent unvanlı öğretim üyelerine ait olduğu görülmektedir. Doçentlerin gerisinde kalsalar da doktor öğretim üyelerinin de sayıca en fazla yayını ulusal veri tabanı *TR Dizin*’de yer alan dergilerde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu unvandaki öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğunun *WoS* ve *Scopus* gibi uluslararası veri tabanlarında dizinlenen dergilerde yayınlarının olmaması nedeniyle bu platformlarda adlarına tanımlanmış herhangi bir yazar kimlik numarası (ID)’na dahi rastlanmamaktadır³. Bu durum, yukarıda araştırma bulgularının tartışıldığı ilk paragrafta da vurgulandığı üzere tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de akademik atama ve yükseltmelerde ağırlıklı olarak belli başlı uluslararası dizinlerde sıralanan dergilerde makale yayınlama zorunluluğu ile doğrudan ilişkilendirilebilir. Ayrıca bu bulgu başlığında, atıf sayıları bakımından profesörlerin diğer alt unvanlardaki öğretim üyelerine nazaran *TR Dizin* hariç, uluslararası veri tabanlarında açık ara önde oldukları gözlenmektedir. Söz konusu durum da bu unvandaki öğretim üyelerinin daha fazla mesleki tecrübeye sahip olmaları ve akademik tanınırlıkları ile bağdaştırılabilir.

Son olarak, makale sayılarının bilim alanları bazında üniversitelere göre dağılımı dikkate alındığında ise en fazla yayın yapan bilim alanlarının bulunduğu ilk 10 üniversite sıralamasının her üç veri tabanı için değişiklik gösterdiği söylenebilir. Uluslararası veri tabanları *WoS* ve *Scopus*’ta Boğaziçi Üniversitesi İngilizce Çeviribilim Bölümü ilk sırada yer alırken, Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı *WoS*’ta ikinci, *Scopus*’ta ise aynı makale sayısı (f=12) ile İzmir Ekonomi Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Anabilim

³ Bu veri tabanlarında herhangi bir yazar kimlik numarasına (ID)’ye sahip olmak için buralarda dizinlenen dergilerde yayın yapmış olmak gerekmektedir.

Dalı'yla üçüncü sırayı paylaşmaktadır. Benzer şekilde İzmir Ekonomi Üniversitesi bu anabilim dalıyla WoS'ta da üçüncü sırada yer alırken Atılım Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı da 16 makale sayısıyla ikinci sırada konumlanmaktadır. *TR Dizin*'deki sıralama ise her iki uluslararası veri tabanına göre oldukça farklılık göstermektedir. Bilim alanı bazında Yıldız Teknik Üniversitesi Fransızca Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı 28 makale ile ilk sırada bulunurken, hemen ardından 26'şar makale ile Marmara Üniversitesi Almanca Mütercim-Tercümanlık ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dallarını gelmekte ve üçüncü sırada ise 22 makale ile Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı bulunmaktadır. Bununla birlikte, İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi bütün bilim alanlarının üniversitelere göre toplam yayın sayılarına bakıldığında da ilk üçte Marmara, Hacettepe ve Yıldız Teknik Üniversiteleri yer alırken, Boğaziçi Üniversitesi'nin ulusal veri tabanı *TR Dizin*'de ilk 10 da bile yer almadığı görülmektedir. Boğaziçi Üniversitesi'nin akademik atama ve yükseltmelerde ağırlıklı olarak *Web of Science*'ta dizinlenen dergilerde yayın şartı koşması nedeniyle ulusal veri tabanı *TR Dizin*'de yer alan dergilerin tercih edilmemesi sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca bu durum yukarıda da anıldığı üzere üniversiteler bazında ilgili bölümün uluslararası veri tabanlarında, özellikle de WoS'ta göstermiş oldukları yayın performansıyla da örtüşmektedir. Diğer yandan, hemen hemen bütün bilim alanlarında yayın sayısı bakımından üniversitelerin *TR Dizin*'de daha çok verimlilik göstermelerinin nedeni olarak da öğretim üyelerinin çalıştığı konular ve yayım dillerinin (ağırlıklı olarak Türkçe) bu veri tabanında dizinlenen dergilere uygun olmasının yanı sıra çalışmalarını buralarda yayımlayabilmek adına daha fazla imkân bulabilmeleri gösterilebilir.

Sonuç olarak, ülkemizde çeviribilim alanında görev yapan öğretim üyelerinin WoS, Scopus ve *TR Dizin* gibi uluslararası ve ulusal veri tabanlarındaki yayın performanslarının değerlendirildiği bu çalışmada; öğretim üyelerinin makale ve atıf sayıları veri tabanlarına göre farklılık göstermekle birlikte, özellikle WoS ve Scopus gibi uluslararası veri tabanlarında oldukça az sayıda yayınlarının bulunduğu belirlenmiştir. Ancak ulusal veri tabanı *TR Dizin*'de ise tam tersi bir durum söz konusudur. Şöyle ki öğretim üyelerinin bu veri tabanındaki makale ve atıf sayıları diğer iki uluslararası veri tabanına oranla daha fazladır. Diğer yandan, çok sayıda öğretim üyesinin, özellikle de doktor öğretim üyesi statüsündekilerin uluslararası dergilerde yayınlarının olmaması sebebiyle WoS ve Scopus veri tabanlarında hesapları bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bu unvandaki öğretim üyelerinin neredeyse tamamının ulusal veri tabanı *TR Dizin*'deki dergilerde yayımlanmış birden fazla makalelerinin olması performansları bakımından daha çok ulusal ölçekte kaldıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu bağlamda araştırma sonuçları, öğretim üyelerinin yayınlarının neredeyse tamamının uluslararasılıktan uzak olduğunu göstermektedir.

Söz konusu bu durum aynı zamanda ülkemizdeki üniversitelerin dünya sıralamasındaki yerine de etki etmektedir. Londra kaynaklı haftalık *Times Higher Education* (<https://www.timeshighereducation.com/>) isimli dergi, kuruluşundan (1971) itibaren dünya genelinde yükseköğretimle ilgili sorunları ele alıp haberleri aktarmakla birlikte düzenli olarak her yıl dünyanın en iyi üniversitelerinin güncel sıralamasını da yayımlayan bir kuruluştur. 2023 yılı dünyanın en iyi üniversiteleri sıralamasında, 401-500 bandında Türkiye'den sadece 3 vakıf üniversitenin yer aldığı görülmektedir (Timeturk, 2023). Böylelikle, Türk üniversitelerinin dünya genelinde bilinirliği yüksek üniversiteler sıralamasında yer alabilmeleri için bütün disiplinlerde olduğu gibi çeviribilim alanında da görev yapan öğretim üyelerinin özellikle uluslararası veri tabanlarında dizinlenen ve etki faktörü yüksek dergilerde yayın yapmaları gerekmektedir. Bu

bağlamda, *Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK)*'nin 9 Ağustos 2023 tarihinde yayımladığı doçentlik başvuru şartlarının değişikliğine ilişkin duyurusunda (ÜAK, 2023) yer alan yeni kriterler değerlendirildiğinde; *SCIE* veya *SSCI* kapsamındaki dergiler için *Web of Science Quartile* kategorisinin dikkate alınması, temel alanlar özelinde farklılaşan ve karmaşıklığa sebep olan “alan endeksleri” tanımı kaldırılarak yerine *WoS*'un *AHCI*, *ESCI* dizinleri ve *Scopus* kapsamındaki dergilerde yayımlanan makaleler için puanlamalar yapılması ve “ulusal makale” başlığında *TR Dizin*'deki dergilerde yayımlanmış makalelerin de puanlarının artırılması gibi yenilikler, çalışma kapsamında incelenen veri tabanlarının giderek daha da önem kazanacağına işaret etmektedir.

Extended Abstract

Translation studies was established as a new discipline in Europe in the early 1970s and gained ground all over the world in line with global developments. With the establishment of English translation and interpreting departments at Hacettepe University and Boğaziçi University in the early 1980s, education in this discipline was offered for the first time in Turkey, giving an impetus to relevant scientific research. Today, the universities in Turkey have 73 translation and interpreting departments and 2 translation studies departments (Boğaziçi University and Yeditepe University), 41 of which are state-owned universities and 32 of which are foundation universities. These departments offer undergraduate programs of translator and interpreting studies as well as translation studies respectively in the following languages: English (64), Arabic (12), German (8), French (6), Russian (5), English-French (3), Bulgarian (1), Chinese (1), Persian (1), and Japanese (1).

This study aims to evaluate the publication performance of the faculty members in the departments of translation and interpreting studies at universities in Turkey on national and international platforms such as TR Index as well as Scopus and Web of Science in terms of the number of articles published by these members and citations to these articles. The corpus of this study, which adopts screening model, is formed based on the numerical (quantitative) data mainly from the databases of the Higher Education Academic Search (YÖKAKADEMİK), and also from TR Index, Scopus and Web of Science.

First, to compile information about the academic profiles of the faculty members who have selected their field of study (science) as "translation studies" on the YÖKAKADEMİK, including their name, surname, title, the university they serve, faculty, higher school and the department or division affiliated with them, the main title of Linguistics under the tab of Research Domains on the interface was selected to access the sub-domain/title of Translation Studies. Then, all the teaching staff, including research assistants and lecturers in this field, were sorted by clicking on the relevant title, and next, through the title(s) tab in the upper left corner of the page, the options of Professor, Associate Professor and Assistant Professor were selected to identify all the faculty members to be included in the research universe. Based on the data obtained from May to June 2023 when the screening was performed, this study identified a total of 190 faculty members (33 professors, 41 associate professors and 116 assistant professors), whose field of science is described as "translation studies", working mainly in the departments of translation and interpreting studies and translation studies, as well as in the departments of language and literature, departments of foreign languages education, and schools of foreign languages. Following the classification of the faculty members by title and department, a search was performed separately

for each faculty member using their name and surnames in all three databases, and the number of their articles and citations indexed in these databases was quantitatively compiled.

The publication performance of the faculty members in all three databases (the number of their articles and citations) was assessed by department, university and title, and the findings revealed that the highest number of publications by department was published by faculty members in the departments of English translation and interpreting and translation studies; only few faculty members have their publications published in international databases such as Web of Science and Scopus, but almost all of them have a publication in TR Index, a national database. The evaluation on the publication performance by university showed that the top 10 universities with the departments that published the highest number of publications varied for all three databases; yet, it is remarkable that Hacettepe University is always in the top three, while Boğaziçi University ranks first in the rankings based on the databases of WoS and Scopus. This study also finds that English remains as the language in which the largest number of publications is available, and that the academic performance of the faculty members varies depending on the database.

Kaynakça

- Aslan, A. (2019). TR Dizin. *Acta Medica Alanya*, 3 (1), 1-2.
<https://doi.org/10.30565/medalanya.557393>
- Bornmann, J., & Daniel, H. D. (2007). What do we know about the h index? *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58 (9), 1381-1385.
<https://doi.org/10.1002/asi.20609>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Çev. S. B. Demir. Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çalışır Zenci, S. (2020). ULAKBİM TR Dizin’de taranan çeviribilim alanındaki araştırmaların incelenmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 5 (1), 239-251.
<https://doi.org/10.29110/soylemdergi.670234>
- Dalgıç, Ö. N. , Geldi, M. & Kartal, E. (2022). Yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin *Scopus* veri tabanındaki yayın performanslarının değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 991-1021.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/rumelide/issue/73128/1193070>
- Demirboğan, B. (2011). *Çeviribilimde disiplinlerarasılık ve Türkiye yansımaları* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Çeviri Bilim Dalı.
- Doğan, G., Dhyı, S. M. M. A. & Al, U. (2018). Web of Science’tan çıkarılan Türkiye adresli dergiler üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 32 (3), 151-162.
<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2947>
- Eruz, S. (2003). *Çeviriden çeviribilime: Yüzyılımız penceresinden çeviribilimsel gelişmelere bir bakış*. Multilingual.
- Eyri, S. (2014). *Çeviribilim ve dilbilimde edimibilim* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Anabilim Dalı.

- Geldi, M., & Kartal, E. (2022). Yabancı diller bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin TR Dizin veri tabanındaki yayın performanslarının değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 8 (33), 656-690. <https://doi.org/10.29228/kesit.66118>
- Glänzel, W., & Persson, O. (2005). h-index for price medalists. *ISSI Newsletter*, 1 (4), 15-18. <https://core.ac.uk/download/pdf/6346971.pdf>
- Haleva, B. (2018). Traduction et traductologie en Turquie: État de lieux et perspectives. *Frankafoni*, (32), 101-111.
- Ocak, G. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- ÖSYM. (2023). *2023-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*. <https://www.osym.gov.tr/TR,25658/2023-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>
- Salam, S., & Senin, A. A. (2022). A bibliometric study on innovative behavior literature (1961–2019). *SAGE Open*, 12 (3), 1-15. <https://doi.org/10.1177/21582440221109589>
- Timeturk (2022, 13 Ekim). Dünyanın en iyi üniversiteleri listesi? Türkiye'nin en iyi üniversitesi hangisi? En iyi üniversite sıralaması hangi üniversiteler var? *Eğitim*. <https://www.timeturk.com/egitim/2023-dunyanin-en-iyi-universiteleri-listesi-turkiye-nin-en-iyi-universitesi-hangisi-en-iyi-universite-siralaması-hangi-universiteler-var/haber-1752158>
- TÜBİTAK-ULAKBİM. (2023). *Web of Science tarihi. Web of Science Core Collection: Dergi değerlendirme süreci ve seçim kriterleri*. https://cabim.ulakbim.gov.tr/wp-content/uploads/sites/4/2020/04/WoS_Dergi_Secim_Kriterleri.pdf
- Turan, S. (2020). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. Nobel yayınları.
- ÜAK. (2023, 08 Ağustos). Yeni doçentlik başvuru şartlarının değişikliğine ilişkin duyuru. *T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı*. <https://www.uak.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2023/8/docentlik-basvuru-sartlarinin-degisikligine-iliskin-duyuru.aspx>
- Van Raan, A. F. J. (2006). Comparison of the Hirsch-index with standard bibliometric indicators and with peer judgment for 147 chemistry researchgroups. *Scientometrics*, 67 (3), 491-502. <http://dx.doi.org/10.1556/Scient.67.2006.3.10>
- Yılmaz, F. G. (2023, 30 Temmuz). Üniversite adaylarına müjde: Web of Science ile istediğiniz fakültenin akademisyenlerini inceleyin! *İlksayfa*. <https://www.gazeteilksayfa.com/universite-adaylarina-mujde-web-of-science-ile-istediginiz-fakultenin-195924h.htm>

Ethical Statement/Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0